

Innst. S. nr. 6

(2004-2005)

Innstilling til Stortinget fra utenrikskomiteen

Dokument nr. 8:33 (2003-2004)

Innstilling fra utenrikskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Kjetil Bjørklund, Bjørn Jacobsen, Magnar Lund Berge og Hallgeir H. Langeland om midlertidig eksportforbud for 12,7 mm flerbruksammunisjon fra Norge

Til Stortinget

SAMMENDRAG

St. Petersburg-erklæringen av 1868 setter forbud mot bruk av ammunisjon under 400 gram som eksploderer i menneskekroppen. Formålet med dette, som er et av humanitærrettens eldste prinsipper og etablert, internasjonal sedvanerett, var å beskytte soldater mot ammunisjon som gir unødvendig store skader eller lidelser. Den internasjonale Røde Kors-komiteen (ICRC), som er gitt ansvaret for å føre tilsyn med at disse bestemmelsene blir respektert, har påpekt at det kan være sannsynlig at 12,7 mm flerbruksammunisjon som produseres på Raufoss av Nammo AS, vil bli brukt mot mennesker i strid med internasjonal humanitær rett. Dette framkom blant annet i ICRCs dokument 18. september 2001 til den andre tilsynskonferansen for konvensjonen som legger restriksjoner på bruken av visse typer konvensjonelle våpen.

Norske myndigheters holdning er at denne ammunisjonen skal brukes mot materielle mål.

Den internasjonale Røde Kors-komiteen og norske myndigheter er ikke enige om tolkningen av resultatene av simulerte tester mot personell. Tester foretatt i 2001 viser ifølge forslagsstillerne også at virkningen av 12,7 mm flerbruksammunisjon mot mennesker forverres ved bruk av splintvest.

Mens norske myndigheter og Nammo AS har lagt til grunn at denne ammunisjonen ikke skal brukes mot personell, legger amerikanske forsvarsmyndigheter en annen bruk til grunn for anskaffelse av denne ammunisjonen, ifølge uttalelser av talsmenn for Pentagon.

Det skal foreligge rapporter som kan indikere at ammunisjonen er brukt mot mennesker i Irak og Afghanistan med virkning som tyder på en eksplosjon og ekspansjon hos dem som er truffet. Et perspektiv som etter forslagsstillerne gir ytterligere grunn til bekymring over den norske produksjonen, er at det finnes stadig flere og lettere skarpskytteriffler på markedet som er tilpasset ammunisjonen, og som kan brukes både som antimateriellvåpen og antipersonellvåpen.

Forslagsstillerne mener det er grunn til å reise politiske og etiske innvendinger mot eksport av en ammunisjonstype som med så stor sannsynlighet vil bli brukt ulovlig. Forslagsstillerne mener det må vurderes om det er i norsk interesse å stå for eksport av en ammunisjonstype som synes å være i en folkerettslig gråson. Det må etter deres mening vurderes om det foreligger tilstrekkelige og holdbare tester som på en troverdig måte svarer på kritikken som er reist av Røde Kors. Det vil etter deres mening være i Norges interesser som en seriøs våpeneksportør å vurdere tiltak som kan hindre at våpenet brukes på en ulovlig måte av importør.

Inntil disse vurderingene er gjort mener forslagsstillerne at det er nødvendig med et midlertidig eksportforbud for utførsel og lisens av 12,7 mm flerbruksammunisjon.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Haakon Blankenborg, lederen Thorbjørn Jagland, Jens Stoltenberg og Gunhild Øyangen, fra Høyre, Julie Christiansen, Inge Lønning, Oddvard Nilsen og Finn Martin Vallersnes, fra Fremskrittspartiet, Morten Høglund og Christopher Stensaker, fra Sosialistisk Venstreparti, Kristin Halvorsen og Bjørn Jacobsen, fra Kristelig Folkeparti, Jon Lilletun og Lars Rise, og fra Senterpartiet, Åslaug Haga, viser til Dokument nr. 8:33 (2003-2004) - forslag fra

stortingsrepresentantene Kjetil Bjørklund, Bjørn Jacobsen, Magnar Lund Bergo og Hallgeir H. Langeland om midlertidig eksportforbud for 12,7 mm flerbruksammunisjon fra Norge, og de problemstillinger som blir reist i denne forbindelse.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til de erfaringer Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) har gjort i forbindelse med testing av 12,7 mm flerbruksammunisjon (Mk 211 multipurpose-ammunisjon). FFI har kommet frem til at det ikke er grunnlag for å hevde at denne type ammunisjon bryter St. Petersburg-erklæringen av 1868. Dette er også meddelt Røde Kors i Finland, Sverige og Norge av norske myndigheter.

Flertallet viser også til at det er klare regler for eksport av denne type ammunisjon og at en slik eksport til enhver tid blir forvaltet etter gjeldende regler gjennom Utenriksdepartementet knyttet til eksport av våpen, ammunisjon og annet militært materiell. Dette regelverket er basert på:

- Lov av 18. desember 1987 nr. 93 om kontroll med eksport av strategiske varer, tjenester og teknologi m.v.
- Utenriksdepartementets forskrifter av 10. januar 1989 til gjennomføring av utførselsreguleringen for strategiske varer, tjenester og teknologi, med senere endringer.
- Retningslinjer av 28. februar 1992 for Utenriksdepartementets behandling av søknader om eksport av våpen, militært materiell, samt teknologi og tjenester for militære formål.

Flertallet har tillit til at norske myndigheter følger de regler som gjelder for omsetning og eksport av denne type ammunisjon, og godtar de resultater som har fremkommet i de tester som har vært gjennomført for å stadfeste dette prosjektillets egenskaper ved anslag mot mennesker.

Flertallet finner ut fra de faglige vurderinger ikke å kunne støtte forslaget om en midlertidig stans i eksporten av 12,7 mm flerbruksammunisjon (Mk 211 multipurpose-ammunisjon).

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til forbudet mot bruk av ammunisjon under 400 gram som eksploderer i menneskekroppen, slik det framgår av St. Petersburg-erklæringen av 1868. Disse medlemmer viser videre til at det hersker tvil om hvorvidt norskprodusert 12,7 mm flerbruksammunisjon anvendes i tråd med denne erklæringen. Disse medlemmer mener at sprikende testresultater og ulike fortolkninger av bruken av ammunisjonen tilsier at det bør innføres et midlertidig forbud mot denne.

Disse medlemmer er kjent med at Forsvarets forskningsinstitutt har konkludert med at bruken av denne type ammunisjon ikke er i strid med St. Petersburg-erklæringen. Den Internasjonale Røde Korskomiteen (ICRC) har imidlertid tidligere sannsynliggjort at 12,7 mm flerbruksammunisjon kan brukes mot mennesker i strid med internasjonal humanitær rett. Det er derfor etter disse medlemmers mening riktig å innføre et midlertidig forbud i påvente av flere nøytrale testresultater, innføring av tiltak for å hindre ulovlig bruk av ammunisjonen fra importørenes side, samt en grundig vurdering av de folkerettslige sidene ved bruk av denne form for ammunisjon.

Disse medlemmer mener at når norsk våpeneksport møtes med påstander om feil bruk og mulig brudd på internasjonal rett, må dette tas alvorlig. Disse medlemmer vil derfor hevde at føre var-prinsippet må gjelde i dette tilfellet, fordi vi ikke kan risikere at vi tar feil i dette spørsmålet. På denne bakgrunn går disse medlemmer mot flertallets innstilling.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:

1. Stortinget ber Regjeringen bidra til at det blir gjennomført nye, uavhengige tester av virkningen av Mk 211 multipurpose-ammunisjon mot mennesker.
2. Stortinget ber Regjeringen vurdere krav og tiltak som kan hindre ulovlig bruk av Mk 211 multipurpose-ammunisjon hos land som importerer slik ammunisjon fra Norge.
3. Stortinget ber Regjeringen innføre en midlertidig stans i eksporten av Mk 211 multipurpose-ammunisjon inntil nye tester er gjennomført, tiltak for å hindre ulovlig bruk er iverksatt og de folkerettslige sidene ved ammunisjonstypen er ytterligere belyst.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, står bak tilrådingen.

Komiteen viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:33 (2003-2004) - forslag fra stortingsrepresentantene Kjetil Bjørklund, Bjørn Jacobsen, Magnar Lund Bergo og Hallgeir H. Langeland om midlertidig eksportforbud for 12,7 mm flerbruksammunisjon fra Norge - avvises.

Oslo, i utenrikskomiteen, den 13. oktober 2004

Thorbjørn Jagland
leder

Christopher Stensaker
ordfører